

Een vuurvogelzomer

De natuur op de Doornse in 2018

Het meteorologisch complex waar we op onze baan mee te doen hebben heeft alle lustrumfeestelingen maanden in een mediterrane droom laten verblijven.

Menig poloshirt zal meer op een golfslagbad geleken hebben dan op een sportief gesneden textieltje. De troost was dat al het gezwoeg een prima alibi was om het verlies aan water op een aantrekkelijke manier aan te vullen.

Driewerf storm

Maar vóór de hogedrukgebieden van de lente- en zomermaanden domineerden was het laatste kwart van 2017 een stormachtige voorbode. De manier waarop drie herfststormen met 100 kilometer per uur door de achtertuin kwamen razen wekte even de indruk dat de atmosfeer zich voldoende afgereageerd had. Toen in december

code rood door een combinatie van sneeuw en wind niet alleen Schiphol maar ook onze haviken in de problemen bracht daagde het besef dat de weergoden midden Nederland al enkele maanden voor een werkbezoek uitgekozen hadden.

Opvallend in die woelige maanden was het gescharrel van de eekhoorns op de begane grond. Voor geen goud waren zij tijdens het najaar de bomen in te krijgen. Zou ook zinloos geweest zijn omdat je daarboven alle poten nodig had om te overleven. Een eikeltje vasthouden was gevaarlijker dan je hart vasthouden, dus dan maar lageraf zoeken.

Tussen de bedrijven door was het zo rustig dat de sperwer een anders toch behoorlijke vlieger als de zanglijster wist te slaan. Misschien had de zanglijster de wind nog in de oren en zand in z'n

ogen van de storm. Jammer voor de rover, passeerden wij met onze flight voordat hij z'n ontbijt goed en wel hapklaar had. Ook niet alledaags was een vluchtje kruisbekken, dat in de herfstweken regelmatig overkwam. De schrik in de vleugels door al die wind zou wel eens de drijvende kracht achter deze onrust geweest kunnen zijn.

Zanglijster

Merels

Niet in de vleugels, maar wel onder de leden, heerst nog steeds het Usutu-virus bij de merels. De merelstand in het algemeen zal er wel weer bovenop komen omdat de overlevenden beter in staat zijn om korte metten met het virus te maken en dat ook doorgeven aan hun nageslacht. Voor de individuele merel is dat geen troost. Deze zomer zagen we soms getroffen merels letterlijk seropositief van hun takje vallen. Dat was geen openbare dronkenschap. En ja, ook een sperwer wist in de haagbeuk bij de ingang een merel uit z'n lijden te verlossen. Florence Nightengale deed het anders. De importmerels van de herfst brengen de stand weer omhoog. In de diepe herfst, als de korte dagen en de toevallige winden de winter een flinke terreinwinst gunnen, kun je bij het afslaan stemmen verwachten. Gelukkig zijn het voor de golfer, betekenisloze ganzenstemmen om elkaar te waarschuwen voor verkeerde afslagen en misschien een in de hoogte verdwaalde golfbal.

Het echte geweld

Toen de roepjes van de koperwieken verstomd waren, omdat de hoofdmacht altijd verder naar het zuiden de winter doorbrengt en ook de kalkoen al het zwijgen opgelegd was, begonnen de spechten hoopvol hun roffels te oefenen als reactie op de heel voorzichtig lengende dagen. Het geroffel werd half januari nogal ruw onderbroken door een storm, die niet alleen de Noordzee maar ook west Europa geselde met snelheden die de ordelijke Beaufortschaal ver te buiten gingen. Waarschijnlijk hebben alle spechten die storm binnengaats doorgebracht, maar helemaal een garantie voor overleven zal dat niet geweest zijn, gezien de enorme verscheuringen die vlagen van 120 kilometer per uur in een bos teweeg kunnen brengen.

Stormschade januari

In elk geval waren in de dagen daarna alle holes aan groot

onderhoud toe en stonden de grove dennen als Zadkine-monumenten te getuigen van het beestachtige optreden van de elementen.

Bij gebrek aan spelers heerste er buiten het opruimwerk om een soort stilte na de storm op de baan en dat bracht de buizerd ertoe om z'n gebruikelijke schroom te overwinnen en op green 3 te gaan rondscharrelen. Een buizerd is geen gier, maar als aaseter weet hij een gecrashte eekhoorn of neergebeukt konijn wel te waarderen. Ook de havik nam op de gesloten baan z'n kans waar om in één week met z'n drieste jacht minstens twee houtduiven als kakelverse maaltijd in te rekenen. Maanden later kon je langs de fairways nog steeds staartpennen tellen als getuigen van woeste maaltijden.

Siberische schijnbeweging

De februarizon telde uur na uur door. Bijna tweemaal zoveel als het langjarig gemiddelde en met een, sinds 1901, februari-record in De Bilt van 159 zonuren. Er waren voor de spechten nog genoeg takken en het gulle licht bracht ook de tomaatrode goudvink in een lentestemming en in beeld. Maar, schijn bedriegt soms zelfs in de gedaante van zonneschijn en zo bracht de tweede helft van februari een korte en bitse zonovergoten koudeaanval, die slechts een kwart van de Nederlandse ijsvogelpopulatie liet overleven. Strakke oostenwind rechtstreeks uit Siberië maakte dat ook alle trekvogels in Europa eventjes hun vliegschema aanpasten.

Trekkende houtsnippen, die je half maart al kunnen laten schrikken als je aan het zoeken bent, flapt nu pas luidruchtig eind maart tussen de dennen weg en de tjiptjaf, een zangertje van 11 centimeter, wilde geen slapende winter wakker maken en hield z'n kaken drie weken langer dan normaal op elkaar. Achtentwintig maart kwam z'n eerste liedje door, waar de eerste week van maart zo'n beetje de standaard is.

Sneeuw was het wel dat de boomklever, elk jaar trouw aan het broeden en voeden, de winter niet tot een goed einde had gebracht. Bij controle begin november, vonden we hem als een vloerkleedje in de achterkamer van z'n nestkast. Begrijpelijk dat daar in het verdere seizoen geen andere klevertjes zicht vestigden. In de nabijheid is met zekerheid wel door andere

boomklevers gebroed. Het gedol van die jongen was eind mei de luidruchtige achtergrond bij het afslaan op hole zeven.

Roodborst

De lente arriveerde ook dit jaar weer aangenaam met zanglijsterzang. Vooral april is zijn favoriete maand. Elke ochtend er op los en tot in de late ochtend lieren. Wat blijkt: niet alleen onze locals zorgen voor zo'n zangerige lentepiek, maar het opgetelde resultaat van scandinavische doortrekkers en plaatselijke artiesten geeft april z'n hoge lijsterscore. Onze standaard bewoners hadden eveneens hun stellingen en podia betrokken, zoals uit het overzicht verderop blijkt. Een eervolle vermelding voor de roodborst. Wat z'n nestkeuze betreft is dit baasje helemaal onafhankelijk en redt zich qua nestbouw prima in dichtere struiken en dan tussen een halve meter en drie meter hoog. Als het maar rustig en veilig is. Van half open nestkasten is hij ook niet vies en in de takkenwirwar van houtwallen zoals in overhoekjes langs de baan kan hij ook enthousiast worden. Vijf jaar nestkast in een struik en vier jaar in de houtwal bij afslag vijf, hebben ooit één keer het begin van een nest laten zien. Nu, het tweede jaar aan de achterkant van het prieel is er eindelijk gebroed. Maar, . . . het lijkt wel of er in maart met een nieuwe lichting rekruten bij de buren ook twee nieuwe katten in de westkant van de baan gearriveerd zijn. Dat vormt een reëel risico voor de roodborst. Meeverhuizen naar Vlissingen is de hoop die we koesteren. We gunnen de katten een paradijs, maar niet ten koste van de roodborst.

Ook nieuw was dat een koolmeeskast, waar naar volle tevredenheid generaties koolmezen vliegvlug gevoed werden, nu eens een keer door de zwarte mees was bewoond. Gul van de koolmees en een verrassing voor ons, want de zwarte mees, ook een holenbroeder is flink schaarser dan de koolmees. In het elfde nestkastenjaar een primeur van de zwarte mees.

En toen

Ja, met de maand mei zette een zomer in, waarbij elke vierkante meter terras uitgebaat kon worden. Zoals gewoonlijk met statistiek, golfde je er de eerste weken argeloos aan voorbij tot bleek dat de chronische dorst geen medische oorzaak had. De meiperiode, een paar kleine wisselvalligheden daargelaten zette zelfs een record in de boeken. Warmer was het de laatste driehonderd jaar niet, moeten we geloven.

De goudhaantjes van de baan, echte naaldhoutbroeders met kunstig gevlochten nestjes in de pagodeuiteinden van de takken, waren het alle dagen aan het vieren. Nog nooit waren ze in mei zo overtuigend en zo tot ver in de dag aan het zingen. Met maar liefst vijf territoria, terloops geregistreerd, waren ze zelfs in de maand erna nog steeds hun eigen record aan het bejubelen.

Goudhaantje

Eind juni waren de twee families grote bonte spechten, met de jonge boomklevers en de groene spechten van Beukenrode als notoire bijtelaars met z'n allen een soort houthakkersfeestje aan het vieren. De appelvinken doen het wat rustiger aan de laatste jaren, maar goudvink en vooral vink deinzin voor geen familiefeestje terug. De boomkruiper, die het jaar rond te horen was heeft nog steeds geen gebruik gemaakt van de kast die afwijkt van de mezenkasten. Mogelijk broedt hij ergens in een achtertuinschuurtje, want zonder beschutting gaat hij er niet voor.

Koperwiek

De baancommissie kan blij zijn met minder zwarte kraai in de baan. Wij zijn dat natuurlijk ook. Misschien maakte het zonnige weer dat de greens niet hun favoriete verblijfplaats waren. Een zwart pak is van

binnen onder deze omstandigheden een ongecontroleerde sauna. Uitdroging van de green en daardoor onbereikbaar voedsel moet als hypothese afvallen gezien de berekening. Eigenlijk is het te hopen, dat de greens op een of andere manier minder aantrekkelijk zijn voor langpootmuggen om hun eieren te leggen.

De spreeuwen hebben weer in de grote eik op de hoek bij de werkschuur hun eigen werk voortgezet. Als er ergens in hout een holte ontstaat weten zij dat na de spechten en boomklevers het eerst. Beetje vastgoedexploitanten zijn het, die gaarne gedoogd worden omdat zij ook emelten eten, maar dan zonder de verwoestingen die kraaien aanrichten.

Pseudo Algarve

Terwijl het Saharageel in de zomermaanden steeds meer de dominante kleur op de baan werd, bleef het bloemige lustrumlogo als een frisse oase. De zwenksproeier met een vernuftige aansluiting op 'n computerklokje was weer een huzarenstukje van de vindingrijke baancommissie. De golfzomer werd bijna letterlijk in het geheugen gebrand, met als extra service, dat de waterhindernissen steeds kleiner werden. Maar net voordat de waterpartijen in zoutpannen dreigden te veranderen en alle rhododendrons ondergronds wilden gaan werd de zon wat milder. De moeraseiken stonden al die tijd onbehoorlijk voor schut en het is niet zeker of hun loof eind oktober een beetje extra rood was door hun ergernis.

Hoe dan ook, de veerkracht van baan en baancommissie hielpen de golfer na de zomer aan veel spelvreugde. Verbazend was het om te zien dat via verspreide groeneilandjes het groen zich na het inferno weer meester maakte van de baan en daar ook weer geen overdreven haast mee maakte.

De nestkastbroeders

Bij het inspecteren van de nestkasten bleek dat de mezen een redelijk broedseizoen achter de rug hadden zoals uit het overzicht hierna zal blijken. Een pimpelmeeskast had een lek dak. Dat pimpelt niet fijn. Nieuwe dakbedekking is in aantocht .

Ook bleek na de zomer, dat de vinnige koude in februari een boomklever helaas te veel was geworden. Hij is niet meer op eigen kracht uit de nestkast gekomen. In de directe omgeving is

wel gebroed door deze soort. Dat was op te maken uit de territoriumzang en in juni aan het gedoe van de uitgevlogen jongen. Het broeden van de zwarte mees en van de roodborst kwam al eerder ter sprake. De nestkast van de gekraagde roodstaart, die zich dit jaar niet heeft laten horen, is door de bonte specht onder handen genomen. Gelukkig broedde er geen koolmees in. Het robuuste Douglasshout bood zoveel weerstand dat de kast fier intact bleef. Een vurenhouten exemplaar zou een slechtere afloop gekend hebben.

KASTTYPE

2018

Koolmees

Pimpelmees

Boomklever

Boomkruiper

Bonte vliegenvanger

Gekraagde roodstaart

Roodborst

Aantal kasten	5	4	1	1	1	1	1
Aantal broeden	4 + 1 zwarte mees	2	extern	extern	1 koolmees	0	1
Niet gebroed	1	2	1	1	1	1	0
Aanwezig	+	+	+	+	-	-	+

Zwarte mees

Overzicht broedresultaten nestkasten DGC

De moeraseiken

De zomer die van geen ophouden wilde weten deed ons regelmatig vergeten hoe ver het seizoen al gevorderd was. Toen echter in de vroege ochtenduren de vluchtroepjes van de koperwieken te horen waren en de moeraseiken scharlakenrood verkleurden veranderde binnen enkele weken de baancommissie z'n activiteiten van klein onderhoud in een soort van Ardennenoffensief om de fairways en greens te bevrijden van de decimeter dikke bladlaag. Een Amerikaanse eik of moeraseik heeft soms aan één blad genoeg om drie golfballen onvindbaar te maken. Het bedenken van de combinatie golfbaan en moeraseik is ooit een onhebbelijke speling van het lot geweest. Het hele jaar staan ze in de weg en tweede helft oktober gooien ze het blaadje er bij neer en piekt het aantal zoekuren. Dat juist in die tijd ook de baancommissie piekt zal ons tot ver in de winter met grote blijdschap laten afslaan op hole zeven en op de rest van de baan laten swingen alsof we in de Vuurvogel van Strawinski beland waren.

